

Süsteemihalduri
MAAGAASI ÜLEKANDEVÕIMSUSE JAOTAMISE JA ÜLEKOORMUSE JUHTIMISE
METOODIKA
NING
TINGIMUSED PIIRIÜLESELE TARISTULE JUURDEPÄÄSUKS
30.06.2017

1. Üldsätted.....	2
2. Mõisted.....	2
3. Sisend-väljund punktides võimsuse kasutamise ning piiriülesele taristule juurdepääsu tingimused kolmandatele isikutele	3
4. Ülekandevõimsuse jaotamise meetodika	4
5. Lepingulise ülekoormuse juhtimise meetodika.....	7
6. Füüsilise ülekoormuse juhtimise meetodika ja võimsuse piiramise tingimused	8
7. Kasutatud ülekandevõimsuse koguse selgitus ja arveldamine	9
8. Süsteemihalduri õigused ja kohustused.....	10
9. Võrgu kasutaja õigused ja kohustused	10
10. Maagaasi ülekandevõimsuse jaotamise lepingu muutmine ja ülesütlemine	11
11. Tahteavaldused.....	11

1. Üldsätted

- 1.1. Käesolev „Maagaasi ülekandevõimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise meetoodika ning tingimused piiriülesele taristule juurdepääsuks“ (edaspidi: Meetoodika) määrab kindlaks süsteemihalduri ja võrgu kasutaja (edaspidi eraldi nimetatud ka: pool ja koos: pooled) õigused ja kohustused Eesti ülekandesüsteemi asjaomaste punktide ülekandevõimsuse jaotamisel, reserveerimisel ja järelkauplemisel ning ülekoormusega tegelemisel. Meetoodika sätestab ka tingimused piiriülesele taristule juurdepääsuks.
- 1.2. Meetoodika on koostatud maagaasiseaduse § 16 lõike 1 punktis 2¹ ja § 22 lõikes 15¹ sätestatud alusel ning korras võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 715/2009 ja nr 459/2017¹ sätestatud eesmärgi.
- 1.3. Meetoodika on koostatud pärast konsulteerimist võrgu kasutajatega, arvestades siseriiklikku ja piirkondlikku turu eripära, kus ülekandesüsteemis ei esine tavarežiimil lepingulist ega füüsilist ülekoormust.
- 1.4. Meetoodika punktist 1.3 lähtuvalt ei ole vaja Eesti gaasisüsteemis rakendada võimsuse suurendamist ülemärkimise- ja tagasiostuskeemi abil.
- 1.5. Meetoodika on maagaasi ülekandevõimsuse jaotamise lepingu või transiidilepingu (edaspidi ühiselt ka: Leping) lahutamatuks osaks. Lepingule kohaldatakse alati kehtivat Meetoodikat olenemata sellest, mis hetkel on Leping sõlmitud.
- 1.6. Süsteemihaldur sõlmib maagaasi ülekandevõimsuse jaotamise lepingu võrgu kasutajaga, kes on sõlminud süsteemihalduriga eelnevalt gaasi bilansilepingu või võrgu kasutajaga, kes on delegeerinud bilansivastutuse süsteemihalduriga bilansilepingut omavale bilansihaldurile.
- 1.7. Meetoodika kehtib seni, kuni Balti riikide süsteemihaldurid on kehtestanud ühtsed reeglid kuid mitte kauem, kui Eesti-Soome vahelise gaasiühenduse Balticconnectori kasutuselevõtuni.
- 1.8. Meetoodika on avaldatud süsteemihalduri veebilehel eesti ja inglise keeles. Vaidluste korral lähtutakse eesti keelsest sõnastusest.

2. Mõisted

Meetoodikas kasutatakse mõisteid õigusaktides sätestatud tähenduses või alljärgnevas tähenduses:

- 2.1. **bilansiperiood** on üks 24 h periood, mis algab ja lõpeb seadusandlusega määratud kellaajal;
- 2.2. **järelturg** on turg, kus võimsusega kauplemine toimub teisiti kui esmasel turul;
- 2.3. **järgmise päeva võimsus** on võimsustooide, mis koosneb võimsusest, mida võrgu kasutaja võib taotleda teatavas mahus üheks gaasipäevaks ja mille jaotamine toimub bilansiperioodile eelneval päeval;
- 2.4. **katkestatav võimsus** on maagaasi ülekandevõimsus, mille kasutamise võib süsteemihaldur katkestada vastavalt Lepingus sätestatud tingimustele;
- 2.5. **kindel võimsus** on süsteemihalduri poolt Lepingu kohaselt katkestamatuna tagatav maagaasi ülekandevõimsus²;
- 2.6. **kaudne jaotamise meetod** on jaotamise meetod, mille korral jaotatakse samaaegselt gaasikogusega ka ülekandevõimsus, tehes seda vajadusel enampakkumise vahendusel;

¹ Vastavalt Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 2017/459 artikkel 2 lõikele 5 kaudsete võimsuse jaotamise meetodite kohaldamise korral võivad riiklikud reguleerivad asutused otsustada artikleid 8–37 mitte kohaldada.

² Vastavalt Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 715/2009 I LISA punktile 3.3. p (1)g võib süsteemihaldur kindlat võimsust piirata või katkestada sellest 42 päeva ette teatades ning MGS § 17 lg 7 kohaselt ei hüvita süsteemihaldur eeltoodud piiramisest või katkestamisest turuosalisele tekkinud kulutusi.

- 2.7. **kuine võimsus on** kuu võimsustoode, mille puhul võrgu kasutaja võib taotleda teatavas mahus ülekandevõimsust igaks gaasipäevaks ühes kalendrikuus (mis algab iga kuu esimesel päeval);
- 2.8. **kvartaalne võimsus on** võimsustoode, mille puhul võrgu kasutaja võib taotleda teatavas mahus võimsust igaks gaasipäevaks ühes kvartalis (mis algab kas 1. oktoobril, 1. jaanuaril, 1. aprillil või 1. juulil);
- 2.9. **lepinguline ülekoormus** ehk lepingutega ülekoormamine on olukord, kus kindla võimsuse nõudluse tase ületab tehnilist võimsust;
- 2.10. **pro-rata meetod on** maagaasi ülekandevõimsuse jaotamise põhimõte, kus vaba ülekandevõimsus jaotatakse reserveerimisavalduse esitanud võrgu kasutajate vahel proportsionaalselt vastavalt taotletud võimsusele;
- 2.11. **päevasisene võimsus on** võimsustoode, mida võrgu kasutaja võib taotleda teatavas mahus alates ühe gaasipäeva algusest kuni sama gaasipäeva lõpuni ja mida pakutakse ja jaotatakse pärast sama päeva käsitleva järgmise päeva võimsustooete jaotamise perioodi lõppemist;
- 2.12. **(taotluse) kinnitamine** on süsteemihalduri poolt ülekandevõimsuse kasutamise teenuse õiguse üleandmine või tagasi võtmine;
- 2.13. **taotluse tagasi lükkamine** on süsteemihalduri otsus, mitte kinnitada võrgu kasutaja ülekandevõimsuse reserveerimise või tagastamise taotlust;
- 2.14. **võimsuse jaotamine** on süsteemihalduri poolt kasutatavad usaldusväärsed, efektiivsed, ja võrgu kasutajate vajadustele vastavad põhimõtted asjaomastes sisend-väljund punktides ülekandevõimsuse jagamiseks võrgu kasutajate vahel süsteemihalduri enda või selleks volitatud kolmanda osapoole poolt;
- 2.15. **veebirakendus** on veebipõhine tehniline lahendus bilansiplaanide esitamiseks, ülekandevõimsuse reserveerimiseks ja informatsiooni (sh ülekandevõimsustega järelkauplemise) vahendamiseks võrgu kasutaja ja süsteemihalduri vahel;
- 2.16. **väiksema koguse reegel** tähendab, et piiriülese ühenduspunti kummalgi poolel menetletud ülekandevõimsuse koguste erinevuse korral võetakse kinnitatud kogus võrdseks kahest menetletud kogusest väiksemaga;
- 2.17. **võimsuse reserveerimine** on võrgu kasutaja taotluse alusel süsteemihalduri poolt ülekandevõimsuse jaotamise teenuse tulemusena ülekandevõimsuse kasutamise õiguse andmine võrgu kasutajale gaasisüsteemi asjaomastes sisend-väljund punktides maagaasi tarnimiseks gaasisüsteemi või sealt välja;
- 2.18. **võimsuse tagastamine** on võrgu kasutaja poolt bilansiplaaniga süsteemihalduri teavitamine soovist loobuda reserveeritud ülekandevõimsuse kasutamise õigusest (võimsust mitte kasutada). Võrgu kasutajale säilivad kõik reserveeritud võimsusega seotud kohustused va ühe-aastase võimsuse tagastamisel Metoodika punktis 5.2.3. toodud juhul;
- 2.19. **võrgu kasutaja** on ülekandesüsteemi halduri klient või potentsiaalne klient ning ülekandesüsteemi haldurid ise, kui võrd neil on tarvis täita oma funktsioone maagaasi ülekandmisel;
- 2.20. **ühe-aastane võimsus** on aasta võimsustoode, mis koosneb võimsusest, mida võrgu kasutaja võib taotleda teatavas mahus kõigiks gaasipäevadeks teatud gaasiaastal (algab 1. oktoobril).

3. Sisend-väljund punktides võimsuse kasutamise ning piiriülelele taristule juurdepääsu tingimused kolmandatele isikutele

- 3.1. Süsteemihaldur tagab ülekandevõrgule juurdepääsu kolmandatele isikutele Metoodikas sätestatud korras jaotades ülekandevõimsust Konkurentsiameti poolt kooskõlastatud Eesti gaasisüsteemi asjaomastes sisend-väljund punktides.
- 3.2. Ülekandevõimsust reserveerimata ei ole võrgu kasutajal õigust teostada tarneid ülekandesüsteemi või sealt välja, välja arvatud juhul, kui võrgu kasutaja tarnib gaasi Eesti ülekandesüsteemist Eestis jaotusvõrkudesse ja tarbijatele väljavoolu koondpunkti, milles süsteemihaldur ülekandevõimsust ei jaota.

- 3.3. Ülekandesüsteemis oleva maagaasiga kauplemisel toimuvad tehingud riigisiseses virtuaalses kauplemispunktis, milles süsteemihaldur ülekandevõimsust ei jaota.
- 3.4. Ülekandevõimsuse reserveerimiseks asjaomastes sisend-väljund punktides peab võrgu kasutajal olema süsteemihalduriga sõlmitud Leping.
- 3.5. Piiriülesele taristule juurdepääsuks peab võrgu kasutaja reserveerima ülekandevõimsust vastavates riigipiiril paiknevates asjaomastes sisend-väljund punktides.
- 3.6. Süsteemihaldur annab Lepingut omavale võrgu kasutajale tema poolt volitatud füüsilistele isikutele personaalse veebirakenduse kasutajanime ja parooli.
- 3.7. Süsteemihaldur avaldab oma veebilehel ülekandevõimsuste jaotamiseks ja reserveerimiseks vajalikud andmed talle teada oleva täpsusega seaduses sätestatud korras alla-laetavas formaadis ja uuendab andmeid nende muutumisel.

4. Ülekandevõimsuse jaotamise meetodika

- 4.1. Süsteemihaldur arvutab ja teeb läbi ülekandevõimsuse jaotamise võrgu kasutajale kättesaadavaks kogu tehnilise ülekandevõimsuse kõigis asjaomastes sisend-väljund punktides kindla võimsusena võttes arvesse süsteemi terviklikkust ja võrgu tõhusat toimimist kasutades *pro-rata* meetodit ja kaudset jaotamismeetodit.
- 4.2. Süsteemihaldur reserveerib enne pikaajalise võimsuse jaotamist kümme protsenti (10%) asjaomase punkti tehnilisest ülekandevõimsusest järgmise päeva ja päevasise teenusena pakkumiseks tagamaks lühiajalise võimsuse pakkumuse.
- 4.3. Kindla võimsuse lõppemisel hindab süsteemihaldur, kas on võimalik täiendavalt jaotada katkestatavat võimsust võttes arvesse süsteemi terviklikkust ja võrgu tõhusat toimimist. Katkestatav võimsus jaotatakse kasutades *pro-rata* meetodit.
- 4.4. Asjaomastes punktides jaotatakse süsteemi sisenev ja väljuv ülekandevõimsus eraldi.
- 4.5. Süsteemihaldur jaotab ülekandevõimsust järgnevate teenustena:
 - 4.5.1. pika-ajaline teenus ülekandevõimsusega ühe-aastaseks perioodiks 1. oktoobrist kuni 30. septembrini igaks päevaks samas koguses (*flat*);
 - 4.5.2. lühi-ajaline teenus ülekandevõimsusega kvartaalseks perioodiks algusega 1. oktoobrist, 1. jaanuarist, 1. aprillist ja 1. juulist igaks päevaks samas koguses (*flat*);
 - 4.5.3. lühi-ajaline teenus ülekandevõimsusega kuiseks perioodiks algusega kuu esimesest päevast igaks päevaks samas koguses (*flat*);
 - 4.5.4. lühi-ajaline teenus järgmise päeva ülekandevõimsusega üheks päevaks;
 - 4.5.5. lühi-ajaline teenus päevasise ülekandevõimsusega.
- 4.6. Süsteemihaldur võib lisaks pakkuda ülekandevõimsust Meetodika punktis 4.4 toodud perioodidest erinevateks perioodideks teatades sellest vähemalt 60 päeva ette.
- 4.7. Ülekandevõimsuse jaotamist alustatakse pikema kestusega perioodist. Jaotamata jäänud ülekandevõimsus antakse jaotamiseks kestuselt järgmisel perioodil.
- 4.8. Kui süsteemihaldur ei saa rahuldada kogu kindla võimsuse reserveerimisavaldust, pakutakse võrgu kasutajale kogu olemasolev kindel võimsus ja võimalusel täiendavalt katkestatavat võimsust.
- 4.9. Võrgu kasutaja esitab süsteemihaldurile võimsuse reserveerimisavalduse talle edastatud vormi ja formaadi alusel, mis sisaldab järgmist teavet:
 - 4.9.1. võrgu kasutaja nimi;
 - 4.9.2. asjaomane punkt;
 - 4.9.3. ülekandevõimsuse suund;
 - 4.9.4. teenus (ühe-aastane, järgmise päeva või päevasisene);
 - 4.9.5. võimsuse tüüp (kindel või katkestatav);
 - 4.9.6. reserveeritav võimsuse kogus;
 - 4.9.7. võrgu kasutaja bilansihalduri nimi ja EIC kood.
- 4.10. Süsteemihaldur määrab võimsuse reserveerimisavalduse ja omapoolse kinnitamise andmevahetuse formaadi ja vormid mõistliku etteteatamisajaga.
- 4.11. Ühe-aastase võimsuse jaotamise põhimõtted:

- 4.11.1. Ühe-aastase võimsusena jaotab süsteemihaldur **kuni kuuskümmend protsenti (60%)** aasta planeeritavast madalaimast tehnilisest ülekandevõimsusest normaaltalitusel.
 - 4.11.2. Süsteemihaldur avaldab ühe-aastase ülekandevõimsuse reserveerimisavalduse esitamise aja ja jaotatava võimsuse koguse oma veebilehel hiljemalt 30 päeva enne avalduse esitamise perioodi algust. Avalduse esitamise periood kestab 30 päeva.
 - 4.11.3. Ühe-aastase võimsuse reserveerimisavaldus esitatakse süsteemihalduri poolt ette antud ja avaldatud vormil veebirakenduse vahendusel või Lepingus määratud e-posti aadressile.
 - 4.11.4. Ühe-aastase võimsuse reserveerimisavaldusele vastab süsteemihaldur hiljemalt kahe (2) tööpäeva jooksul pärast ühe-aastase võimsuse reserveerimise avalduse esitamise perioodi lõppu, samas uuendades ka Metoodika punktis 8 nimetatud süsteemihalduri veebilehel avaldatavaid andmeid.
- 4.12. Kvartaalse võimsuse jaotamise põhimõtted:
- 4.12.1. Kvartaalse võimsusena jaotab süsteemihaldur kuni **seitsekümmend viis protsenti (75%) vastava kvartali** planeeritavast madalaimast tehnilisest ülekandevõimsusest normaaltalitusel, seal hulgas ühe-aastase võimsuse jaotamisest järgi jäänud ülekandevõimsuse, võttes arvesse metoodika punktis 4.2 reserveeritud võimsuse kogust.
 - 4.12.2. Süsteemihaldur jaotab korraga kõik gaasiaasta veel algamata kvartaalsed tooted ja jaotamine toimub septembris, novembris, veebruaris ja mais. Süsteemihaldur avaldab kvartaalse võimsuse reserveerimisavalduse esitamise aja ja jaotatava võimsuse koguse oma veebilehel hiljemalt kaks (2) nädalat enne avalduse esitamise perioodi algust. Avalduse esitamise periood kestab seitse (7) kalendripäeva.
 - 4.12.3. Kvartaalse võimsuse reserveerimisavaldus esitatakse süsteemihalduri poolt ette antud ja avaldatud vormil veebirakenduse vahendusel või Lepingus määratud e-posti aadressile.
 - 4.12.4. Kvartaalse võimsuse reserveerimisavaldusele vastab süsteemihaldur hiljemalt kahe (2) tööpäeva jooksul pärast kvartaalse võimsuse reserveerimise avalduse esitamise perioodi lõppu, samas uuendades ka Metoodika punktis 8 nimetatud süsteemihalduri veebilehel avaldatavaid andmeid.
- 4.13. Kuise võimsuse jaotamise põhimõtted:
- 4.13.1. Kuise võimsusena jaotab süsteemihaldur kuni **üheksakümmend protsenti (90%) vastava kuu** planeeritavast madalaimast tehnilisest ülekandevõimsusest normaaltalitusel, seal hulgas kogu kvartaalse võimsuse jaotamisest järgi jäänud ülekandevõimsuse, võttes arvesse metoodika punktis 4.2 reserveeritud võimsuse kogust.
 - 4.13.2. Süsteemihaldur avaldab jaotatava kuise võimsuse koguse oma veebilehel hiljemalt eelneva kuu kahekümnendaks (20.) kuupäevaks.
 - 4.13.3. Kuise võimsuse reserveerimisavalduse esitamise tähtaeg on viis (5) tööpäeva enne kuu algust kell 15.00 EET. Kuise võimsuse reserveerimisavaldus esitatakse süsteemihalduri poolt ette antud ja avaldatud vormil veebirakenduse vahendusel või Lepingus määratud e-posti aadressile.
 - 4.13.4. Kuise võimsuse reserveerimisavaldusele vastab süsteemihaldur hiljemalt järgmise tööpäeva jooksul pärast kuise võimsuse reserveerimise avalduse esitamise perioodi lõppu, samas uuendades ka Metoodika punktis 8 nimetatud süsteemihalduri veebilehel avaldatavaid andmeid.
- 4.14. Järgmise päeva ülekandevõimsuse jaotamise põhimõtted:
- 4.14.1. Järgmise päeva võimsusena jaotab süsteemihaldur kogu vaba tehnilise ülekandevõimsuse, mida ei ole jaotatud eelnevatel perioodidel.

- 4.14.2. Eesti ja Läti vahelises Karksi asjaomases punktis jaotatakse järgmise päeva ülekandevõimsus kasutades peaausjalikult kaudset jaotamismeetodit, kõigis ülejäänud punktides kasutatakse vaid *pro-rata* meetodit.
- 4.14.3. Järgmise päeva võimsuse jaotamisel kaudsel jaotamismeetodil lähtutakse järgmistest põhimõtetest:
- Ülekandevõimsuse kaudne jaotamine toimub süsteemihalduriga vastavat lepingut omava gaasibörsi poolt, kes avaldab süsteemihalduri poolt jaotamiseks antud ülekandevõimsuse kogused oma veebilehel;
 - Süsteemihaldur annab kaudsel jaotamismeetodil jaotamiseks vähemalt 80% Karksi asjaomase punkti järgmise päeva ülekandevõimsusest;
 - Kaudseks jaotamiseks antava ülekandevõimsuse koguse määramisel lähtuvad Eesti ja Läti süsteemihaldurid väiksema koguse reeglist;
 - Süsteemihaldurid arvutavad järgmise päeva vaba ülekandevõimsuse koguse võttes aluseks eelnevalt jaotatud ülekandevõimsuse ja gaasisüsteemi olukorra ning annavad kaudseks jaotamiseks antava ülekandevõimsuse gaasibörsile iga päev kell 9.30 EET järgmise gaasipäeva kohta;
 - Järgmise päeva ülekandevõimsuse kaudne jaotamine toimub alates D-1 kella 10.00 EET kuni D-1 kella 14.00 EET;
 - Gaasibörs esitab kaudsel meetodil jaotatud järgmise päeva ülekandevõimsuse kogused süsteemihaldurile iga päev hiljemalt kell 14.15 EET järgmise gaasipäeva kohta ning tagastab kogu jaotamata jäänud võimsuse süsteemihaldurile;
 - Kogu järgmise päeva võimsuse, mida ei jaotata kasutades kaudse võimsuse meetodit, jaotab süsteemihaldur vastavalt käesoleva metoodika punktidele 4.14.4.
- 4.14.4. Järgmise päeva võimsuse jaotamisel *pro-rata* jaotamismeetodil lähtutakse järgmistest põhimõtetest:
- Järgmise päeva võimsuse reserveerimisavaldus broneerimaks võimsust *pro-rata* meetodil süsteemihalduri juures esitatakse bilansiplaaniga veebiplatvormi vahendusel, kuhu Lepingu sõlminud võrgu kasutaja volitatud esindaja saab sisse logida personaalse kasutajanime ja parooliga või süsteemihalduri avaldatud vormil e-posti teel. Kui võrgu kasutaja ei ole süsteemihalduriga sõlminud bilansilepingut, reserveerib võrgu kasutaja järgmise-päeva võimsuse oma bilansihalduri vahendusel.
 - Kui võrgu kasutaja ei ole varasemalt reserveerinud võimsust kõigi esitatud üks päev enne bilansiperioodi (edaspidi D-1) bilansiplaanis soovitud tarnete tegemiseks asjaomastes sisend-väljund punktides, käsitletakse D-1 bilansiplaani puudujääva ülekandevõimsuse reserveerimisavaldusena.
 - Järgmise päeva ülekandevõimsuse reserveerimisavalduse esitamise tähtaeg on sama D-1 bilansiplaani esitamise tähtajaga (eelmisel tööpäeval kell 15.00 EET).
 - Järgmise päeva võimsuse reserveerimisavaldusele vastab süsteemihaldur hiljemalt D-1 bilansiplaani kinnitamisega (kell 17.00 EET) samas uuendades ka Metoodika punktis 8 nimetatud süsteemihalduri veebilehel avaldatavaid andmeid.
- 4.15. Päevasisese ülekandevõimsuse jaotamise põhimõtted:
- 4.15.1. Päevasisese võimsusena jaotab süsteemihaldur kogu vaba tehnilise ülekandevõimsuse, mida ei ole jaotatud eelnevatel perioodidel.
- 4.15.2. Päevasisese võimsuse reserveerimisavaldus esitatakse bilansiplaani muudatusega veebiplatvormi vahendusel, kuhu Lepingu sõlminud võrgu kasutaja volitatud esindaja saab sisse logida personaalse kasutajanime ja parooliga või süsteemihalduri avaldatud vormil e-posti teel. Kui võrgu kasutaja ei ole süsteemihalduriga sõlminud bilansilepingut, reserveerib võrgu kasutaja päevasisese võimsuse oma bilansihalduri vahendusel.

- 4.15.3. Kui võrgu kasutaja ei ole varasemalt reserveerinud võimsust kõigi esitatud muudetud bilansiplaanis soovitud tarnete tegemiseks asjaomastes sisend-väljund punktides, käsitletakse bilansiplaani muudatust puudujääva ülekandevõimsuse reserveerimisavaldusena.
- 4.15.4. Päevasisese ülekandevõimsuse reserveerimisavalduse esitamise aeg algab D-1 bilansiplaani kinnitamisel ja lõppeb samal ajal bilansiplaani muudatuste esitamise tähtajaga (järgmisel päeval peale bilansiperioodi (edaspidi D+1) kell 15.00 EET).
- 4.15.5. Päevasisese võimsuse reserveerimisavaldusele vastab süsteemihaldur bilansiplaani muudatuse kinnitamisega hiljemalt kahe (2) tunni jooksul peale avalduse esitamist. Kui süsteemihaldur ei kinnita ülekandevõimsuse reserveerimisavaldust kahe (2) tunni jooksul, on reserveerimisavaldus tagasi lükatud.
- 4.16. Süsteemihalduril on õigus võimsuse reserveerimisavaldus tagasi lükata, kui:
 - 4.16.1. võimsuse reserveerimisavaldus ei ole esitatud nõuetekohaselt;
 - 4.16.2. võimsuse reserveerimisavalduse esitab võrgu kasutaja, kellel puudub süsteemihalduriga kehtiv Leping;
 - 4.16.3. võimsuse reserveerimisavalduse nimetatud asjaomases punktis puudub vaba kindel võimsus ja katkestatav võimsus.

5. Lepingulise ülekoormuse juhtimise meetodika

- 5.1. Ülekandesüsteemi efektiivseks kasutamiseks ja lepingulise ülekoormuse juhtimiseks rakendab süsteemihaldur Euroopa Liidu riikidevahelistes piiriülestes asjaomastes sisend-väljund punktides järgmiseid meetmeid:
 - 5.1.1. lepinguga reserveeritud ühe-aastase võimsuse kinnitamine ja tagastamine;
 - 5.1.2. süsteemselt alakasutatud ühe-aastase võimsuse täielik tagasi võtmine (kasuta või kaota);
 - 5.1.3. kasutamata reserveeritud kindla võimsuse pakkumine katkestatavana;
 - 5.1.4. ülekandevõimsustega järelturul kauplemise võimaldamine.
- 5.2. Lepinguga reserveeritud ühe-aastase, kvartaalse ja kuise võimsuse kinnitamine ja tagastamine
 - 5.2.1. Võrgu kasutaja peab kinnitama reserveeritud ühe-aastase, kvartaalse ja kuise võimsuse kasutamise kuu bilansiplaaniga viis (5) tööpäeva enne kuu algust kella 15.00-ks (EET). Võimsust reserveerinud võrgu kasutaja, kes ise ei ole bilansihaldur, kinnitab reserveeritud ühe-aastase, kvartaalse ja kuise võimsuse kasutamise oma bilansihalduri vahendusel.
 - 5.2.2. Kui võrgu kasutaja ei kinnita täielikult või osaliselt reserveeritud võimsuse kasutamist kuu bilansiplaaniga, käsitletakse seda kui võrgu kasutaja otsust tagastada kinnitamata reserveeritud võimsus järgmiseks kuuks süsteemihaldurile.
 - 5.2.3. Süsteemihaldur kinnitab kuu bilansiplaaniga tagastatud reserveeritud võimsuse tagastamisaotluse laekumist võrgu kasutajale järgmise tööpäeva jooksul. Võrgu kasutajal säilivad ülekandevõimsusega seotud Lepingust tulenevad õigused ja kohustused seni, kuni süsteemihaldur jaotab ülekandevõimsuse ümber, ja selles ulatuses, milles süsteemihaldur ei ole ülekandevõimsust ümber jaotanud. Tagastatud ülekandevõimsust käsitatakse ümberjaotatuna alles pärast kogu olemasoleva ülekandevõimsuse jaotamist. Süsteemihaldur teavitab võrgu kasutajat viivitamata tema tagastatud võimsuse ümberjaotamisest.
 - 5.2.4. Süsteemihaldur jaotab erinevate võrgu kasutajate tagastatava võimsuse ümber järgmise päeva ja päevasisese teenusena.
- 5.3. Ülekandevõimsusega järelturul kauplemise võimaldamine
 - 5.3.1. Süsteemihaldur võimaldab vaba kauplemist ühe-aastase, kvartaalse ja kuise reserveeritud võimsusega süsteemihalduriga Lepingut omavate võrgu kasutajate vahel ehk Lepingut omaval võrgu kasutajal on õigus kas kogu või osa reserveeritud võimsusest päeva kaupa edasi müüa või osta.

- 5.3.2. Süsteemihaldur ei vahenda järelturul ülekandevõimsusega kauplemise tehinguid, kuid avaldab oma veebilehel soovitusliku ülekandevõimsustega järelturul kauplemise lepingu vormi ja veebirakendusel reserveeritud võimsustega järelturul kauplemise ostu ja müügipakkumiste avaldamise interaktiivse formaadi.
- 5.3.3. Reserveeritud võimsuse edasi müügil liiguvad kohustused ja õigused süsteemihalduri ees algselt võimsuse reserveerinud võrgu kasutajalt ülekandevõimsust järelturul ostnud võrgu kasutajale.
- 5.3.4. Mõlemad järelturul kauplemise tehingus kokku leppinud võrgu kasutajad esitavad vastavasisulise teate süsteemihalduri veebilehel avaldatud vormis vähemalt kella 15.00-ks (EET) kolm (3) tööpäeva enne perioodi algust.
- 5.3.5. Süsteemihaldur kinnitab järelturul kauplemise tehingu üheaegselt mõlemale võrgu kasutajale ühe (1) tööpäeva jooksul peale mõlema tehingut sooviva võrgu kasutaja vastavasisulise teate saamist.
- 5.3.6. Kõik reserveeritud võimsusega järelturul tehtavad tehingud hakkavad kehtima pärast süsteemihalduri vastavasisulise kinnituse esitamist tehingut soovivatele võrgu kasutajatele.
- 5.4. Süsteemselt alakasutatud ühe-aastase võimsuse tagasi võtmine (kasuta või kaota)
 - 5.4.1. Ühe-aastast reserveeritud võimsust peetakse süstemaatiliselt alakasutatuks siis, kui võrgu kasutaja ei ole eelnevalt Metoodika punktis 5.3 toodud viisil antud võimsust teisele võrgu kasutajale edasi müünud ja kasutab, seda põhjendamata, sellest ülekandevõimsusest vähem kui 80% kuu keskmisena järjestikuse kahe (2) kuu jooksul või kinnitab kuu ette bilansiplaaniga süstemaatiliselt ligikaudu 100% oma ühe-aastasest reserveeritud võimsuses ja vähendab siis oma D-1 bilansiplaaniga registreeritud võimsuse kasutamist kuni 20%-ni.
 - 5.4.2. Kui süsteemihaldur on analüüsinud, et punktis 5.4.1 toodud tingimus on täidetud, on süsteemihalduril õigus asjaomases punktis võrgu kasutaja poolt süsteemselt alakasutatud ühe-aastane seni kasutamata reserveeritud võimsus kuni perioodi lõpuni täies ulatuses tagasi võtta. Selleks teavitab süsteemihaldur kavatsusest ülekandevõimsus tagasi võtta võrgu kasutajat ja Konkurentsiametit kirjalikult, lisades kirjale selgituse võrgu kasutaja poolt reserveeritud võimsuse tegeliku kasutuse kohta.
 - 5.4.3. Võrgu kasutajal on peale Metoodika punktis 5.4.2 nimetatud kirja saamist aega viisteist (15) tööpäeva kirjas märgitud ulatuses ühe-aastane reserveeritud võimsus edasi müüa Metoodika punktis 5.3 toodud viisil.
 - 5.4.4. Kui võrgu kasutaja ei müü kogu analüüsis märgitud ulatuses ühe-aastast reserveeritud võimsust, võtab süsteemihaldur reserveeritud võimsuse tagasi uuesti jaotamiseks ja võrgu kasutaja kaotab ülekandevõimsuse äravõtmise tulemusena oma reserveeritud ühe-aastase ülekandevõimsuse perioodi lõpuni ning on kohustatud maksma süsteemihaldurile alakasutustasu hinnakirjas sätestatud määras kogu tagasi võetava ülekandevõimsuse eest.
- 5.5. Kasutamata reserveeritud kindla võimsuse pakkumine katkestatavana
 - 5.5.1. Kui süsteemihaldur senise kogemuse põhjal otsustab, et järgmise päeva ajaraamis on lepingulise ülekoormuse tekkimise oht ning samas on eelnevate perioodide statistikale tuginedes tõenäoline, et varasemalt reserveeritud kindlat võimsust ei kasutata, pakub süsteemihaldur nimetatud ülekandevõimsust järgmiseks päevaks katkestatavana.
 - 5.5.2. Süsteemihaldur avaldab järgmise päeva katkestatava võimsuse koguse hiljemalt kella 11.00-ks (EET).

6. Füüsilise ülekoormuse juhtimise metoodika ja võimsuse piiramise tingimused

- 6.1. Süsteemihaldur juhib kooskõlas õigusaktidega gaasisüsteemi ülekoormust asjaomastes punktides, kui on oht varustuskindlusele.

- 6.2. Ohu ilmnemisel varustuskindlusele kasutab süsteemihaldur muuhulgas järgnevaid meetmeid:
 - 6.2.1. piirab ülekandevõimsust asjaomases punktis;
 - 6.2.2. piirab võrgu kasutaja tarbimist asjaomases punktis seaduses sätestatud juhul ja korras;
 - 6.2.3. kasutab süsteemihalduri hallata olevaid varusid (sh seaduses sätestatud juhul kaitstud tarbijate varu) gaasisüsteemi või selle osade varustuskindluse tagamiseks.
- 6.3. Ülekandevõimsuse piiramisel asjaomases punktis piiratakse eelnevalt katkestatavat võimsust ning seejärel kindlat võimsust, kusjuures esmajärjekorras piiratakse lühema teenusena müüdnud ülekandevõimsust (st viimasena piiratakse ühe-aastase teenuse võimsust).
- 6.4. Ülekandevõimsust piiratakse sama teenust omavate võrgu kasutajate suhtes proportsionaalselt. Süsteemihaldur teavitab võrgu kasutajat ülekandevõimsuse piiramisest kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis esimesel võimalusel.
- 6.5. Kindla võimsuse põhjendamatul piiramisel hüvitab süsteemihaldur võrgu kasutajale tekkinud tõendatud otsese varalise kahju vaid juhul, kui õigusaktidega ei ole sätestatud teisiti.
- 6.6. Kahju saaja peab tekkinud kahjust teadasaamisest mõistliku aja jooksul teatama teisele poolele kirjalikult kahju suuruse ja kahju hüvitamise aluse ning esitama kahju olemasolu ja suurust tõendavad dokumendid.
- 6.7. Lepingu pool peab punktis 6.6 loetletud dokumentide saamisest vaatama teise poole kahjunõude läbi ja hüvitama nõudes märgitud kahju 30 päeva jooksul või kahjunõude mittetunnistamisel esitama sama tähtaja jooksul kirjalikult motiveeritud vastuväited.

7. Kasutatud ülekandevõimsuse koguse selgitus ja arveldamine

- 7.1. Selgituse tulemusena määratakse igaks bilansiperioodiks maagaasi tarnimiseks tegelikult kasutatud ülekandevõimsuse kogus igas asjaomases sisend-väljund punktis järgmiselt:
 - 7.1.1. süsteemihaldur vastutab ülekandevõrgu asjaomastes sisend-väljund punktides selgituseks vajalike mõõteandmete edastamise eest;
 - 7.1.2. süsteemihaldur võtab selgitusel aluseks võrgu kasutaja bilansihalduri avatud tarne ahelas olevate bilansiselgituse mõõtepunktide mõõteandmed bilansilepingu tüüptingimustes sätestatud korras;
 - 7.1.3. süsteemihalduri nõudel esitab võrgu kasutaja arvestuskuu kohta oma mõõtepunktide mõõteandmed bilansiperioodide kaupa.
- 7.2. Arvestuskuu maagaasi tarneteks kasutatud ülekandevõimsuse selgitamiseks esitab süsteemihaldur võrgu kasutajale hiljemalt kuu kümnendaks (10.) kuupäevaks eelmise kuu lõplikud mõõteandmed asjaomaste sisend-väljund punktide kohta, kus võrgu kasutaja on gaasi süsteemi või sealt välja tarninud ja/või võimsust reserveerinud, koos aruandega, mis sisaldab:
 - 7.2.1. kehtivat võimsuse reserveerimise hinda erinevate teenuste kaupa (ühe-aastane võimsus, kvartaalne võimsus, kuine võimsus, järgmise päeva võimsus ja päevasisene võimsus vms);
 - 7.2.2. võrgu kasutaja poolt reserveeritud võimsuse kogust ja maksumust;
 - 7.2.3. võrgu kasutaja poolt reserveeritud võimsuse koguse arvestamisel lahutatakse kogusest maha vastavalt Metoodika punktile 5.2. tagastatud reserveeritud võimsuse ja vastavalt Metoodika punktile 6. piiratud reserveeritud võimsus;
- 7.3. Kui võrgu kasutaja mõõteandmete järgseks tarneks oli vaja rohkem võimsust, kui võrgu kasutaja oli reserveerinud (ebabilanss), maksab võrgu kasutaja enam kasutatud võimsuse eest päevasise võimsuse hinda.
- 7.4. Süsteemihaldur esitab võrgu kasutajale hiljemalt kuu viieteistkümnendaks (15.) kuupäevaks arve asjaomaste sisend-väljund punktide võimsuse reserveerimise, kasutamise ja/või võimsuse tagasivõtmise eest.

8. Süsteemihalduri õigused ja kohustused

8.1. Süsteemihaldur on kohustatud:

- 8.1.1. järgima oma õiguste ja kohustuste täitmisel võrgu kasutajate võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtteid;
- 8.1.2. korraldama gaasisüsteemi ülekandevõimsuste jaotamine asjaomastes sisend-väljund punktides ja sellega seotud infovahetuse;
- 8.1.3. teavitama võrgu kasutajat esimesel võimalusel teadaolevatest tehnilistest piirangutest, mis eeldatavalt võivad mõjutada võrgu kasutaja tarneid;
- 8.1.4. Süsteemihaldur avaldab oma veebilehel ülekandevõimsuste jaotamiseks ja reserveerimiseks vajalikud ülekandesüsteemi läbilaskevõimetega seotud info ning ülekandevõimsuse pakkumise ja nõudluse eel- ja järelandmed iga asjaomase sisend-väljund punkti kohta talle teada oleva täpsusega seaduses sätestatud korras alla-laetavas formaadis järgmiselt:
 - a) gaasimõõtejaamade tegelike gaasivoogude andmed iga päeva kohta järgmisel päeval;
 - b) piiriüleste asjaomaste punktide tegelikud rõhuandmed iga päev järgmisel päeval;
 - c) gaasisüsteemi planeerimata katkestuste aeg ja mõju ulatus asjaomastes punktides kohe, kui info on teada süsteemihaldurile;
 - d) gaasisüsteemi planeeritud katkestuse (sh hooldustööde) aeg ja ulatus kohe, kui info on teada süsteemihaldurile, aga hiljemalt 42 päeva enne katkestust;
 - e) asjaomaste punktide tehniline ülekandevõimsus kummaski suunas 24 kuud ette iga päeva kohta;
 - f) asjaomaste punktide lepinguline kindel ja katkestatav võimsus kummaski suunas 24 kuud ette iga päeva kohta;
 - g) asjaomaste punktide saadaolev kindel ja katkestatav võimsus kummaski suunas 24 kuud ette iga päeva kohta;
 - h) juriidiliselt kehtivad, vähemalt ühe kuise kestusega rahuldamata taotlused kindla võimsuse teenuse reserveerimiseks, sealhulgas taotluste arv ja maht;
 - i) teave järelturu tehingute kohta.
- 8.1.5. Süsteemihaldur hoiab teabe avalikuna vähemalt 5 (viis) aastat.

8.2. Süsteemihalduril on õigus:

- 8.2.1. seada piiranguid võrgu kasutaja tarnetele Metoodikas ja seaduses ettenähtud juhtudel;
- 8.2.2. esitada võrgu kasutajale arved ülekandevõimsuse kasutamise ja teiste teenuste eest Metoodikas sätestatud korras ja süsteemihalduri hinnakirjas toodud määras;
- 8.2.3. muuta infovahetuse infotehnoloogilisi lahendusi mõistlikul viisil ning nõuda võrgu kasutaja valmisolekut nimetatud muutuste tegemiseks süsteemihalduri poolt antud mõistlikuks tähtjaks.

9. Võrgu kasutaja õigused ja kohustused

9.1. Võrgu kasutaja on kohustatud:

- 9.1.1. järgima Metoodikas toodud reegleid;
- 9.1.2. korraldama võimsuse reserveerimise ja sellega seotud infovahetuse oma tarnete osas;
- 9.1.3. reserveerima kõigi ülekandesüsteemi sisenevate ja väljuvate tarnete jaoks ülekandevõimsuse esitades süsteemihaldurile võimsuse reserveerimise avalduse;
- 9.1.4. piiriüleses sisend-väljund punktis ülekandevõimsuse reserveerimisel tagab võrgu kasutaja, et soovitud mahus tarne teostamiseks on tal õigus kasutada vajalikus koguses sisend-väljund ülekandevõimsust ka naabersüsteemis;

- 9.1.5. jälgima talle süsteemihalduri poolt edastatud teateid;
 - 9.1.6. uuendama oma infotehnoloogilist riist- ja/või tarkvara omal kulul süsteemihalduri poolt seatud tähtajaks, kui süsteemihaldur on teavitanud Lepingus ettenähtud infovahetuse infotehnoloogilise lahenduse muutusest mõistliku aja ette ning tegemist on mõistliku muudatusega;
 - 9.1.7. teavitama Lepingu lõpetamise korral oma kliente, kelle nimel võimsuseid reserveerib, võimalikult kiiresti;
 - 9.1.8. tasuma tähtaegselt ülekandevõimsuse kasutamise eest süsteemihalduri esitatud arved ja kõik teised Lepingus ettenähtud maksed tähtajaks.
- 9.2. Võrgu kasutajal on õigus:
- 9.2.1. reserveerida ja kasutada võimsust Metoodikas sätestatud korras;
 - 9.2.2. saada süsteemihaldurilt teavet ning selgitusi oma tehingute kohta Metoodikas ja seaduses sätestatud korras.

10. Maagaasi ülekandevõimsuse jaotamise lepingu muutmine ja ülesütlemine

- 10.1. Lepingut saab muuta poolte kirjalikul kokkuleppel või muudel lepingus või õigusaktides ettenähtud alustel. Süsteemihalduril on õigus ühepoolset muuta metoodikat seaduses sätestatud korras.
- 10.2. Metoodika muutmisest teatab süsteemihaldur võrgu kasutajale kirjalikult vähemalt 30 päeva enne nende kehtima hakkamist. Võrgu kasutajale on õigus leping üles ütelda, kui ta ei nõustu muudetud metoodikaga. Muudetud metoodika avaldab süsteemihaldur oma veebilehel. Süsteemihaldur kohustub võrgu kasutaja nõudmisel andma selgitusi muudatuste kohta.
- 10.3. Mistahes ajahetkel kehtiv süsteemihalduri metoodika on maagaasi ülekandevõimsuse jaotamise lepingu, sealhulgas kõigi selle olemasolevate ja tulevaste lisade, osade, muudatuste ja täienduste lahutamatuks osaks, sõltumata nende vahetust lisamisest lepingule.
- 10.4. Poolel on õigus leping üles öelda, kui teine pool on oluliselt rikkunud lepingust tulenevaid kohustusi ning seda rikkumist ei ole heastatud selleks antud mõistliku aja jooksul. Pool peab teisele poolele lepingu ülesütlemise soovist kirjalikult vähemalt 30 päeva ette teatama.
- 10.5. Võrgu kasutajal on õigus leping igal ajal üles öelda, teatades sellest süsteemihaldurile kirjalikult vähemalt 30 päeva ette.
- 10.6. Lepingu lõppemisel mistahes põhjusel, kaasa arvatud lepingu kehtetus, kohaldatakse ka pärast lepingu lõppemist neid lepingu sätteid, mis oma olemuse tõttu sätestavad poolte õigusi ja kohustusi pärast lepingu lõppemist. Samuti tuleb sõltumata lepingu lõppemisest täita kõik lõppemise hetkeks juba tekkinud kohustused, sealhulgas tasuda kõik sissenõutavaks muutunud või lepingu kehtivuse ajal toimunud sündmuse tulemusena pärast lepingu lõppemist sissenõutavaks muutunud maksed vastavalt lepingule.

11. Tahteavaldused

- 11.1. Kõik Lepingu täitmisega või lepingust tulenevate vaidlustega seotud teated, nõusolekud, kooskõlastused ja muud tahteavaldused, samuti muu teave (edaspidi: tahteavaldus) tuleb teisele poolele esitada kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis, välja arvatud juhtudel, kui sellised teated on informatsioonilise iseloomuga, mille edastamisel teisele poolele ei ole õiguslikke tagajärgi.

- 11.2. Tahteavaldus loetakse kätte antuks juhul, kui see on antud teisele poolele üle allkirja vastu või e-posti teel lepingus märgitud või teisele poolele kirjalikult teatatud e-posti aadressil või edastatud postiasutuse kaudu registreeritud kirja teel. Kõik lepingu täitmisega seotud tahteavaldused, millega ei kalduta kõrvale lepingu tingimustest, loetakse kehtivalt ja poolte jaoks siduvalt üle antuks üksnes siis, kui need on antud lepingus nimetatud isikute või nende poolt otseselt selleks volitatud isikute poolt.
- 11.3. Lepingule allkirjastamisega annavad pooled nõusoleku maagaasi ülekandevõimsuse jaotamisega seotud kõnede salvestamiseks ning kasutada vajaduse korral vastavaid salvestisi antud korralduste või muude võrgu kasutaja poolt tehtud toimingute tõendamiseks.